

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izahja vsak četrtok in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošljaj-njem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravištvu v tiskarni sv. Cirila, koroško ulica, št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velkém trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Im Namen Sr. Majestät des Kaisers!

Der k. k. Schwurgerichtshof Cilli hat nach der heute, den 14. Juni 1886 durchgeführten Schwurgerichtsverhandlung zu Recht anerkannt:

Michael Bošnjak, Beamter der k. k. priv. Südbahn-gesellschaft in P., Reichsrathe- und Landtagsabgeordneter in Cilli sei schuldig, er habe dadurch, daß er den in der Nummer 22 des XIX. Jahrgangs vom 28. Mai 1885 der in Marburg erscheinenden periodischen Druckschrift „Slovenski Gospodar“ unter der Aufschrift „Poslano“ abgedruckt und mit Miha Bošnjak unterfertigten Artikel beginnend mit den Worten: „znani (kmetijski prijatelj) doktor Ed. Glanitschnigg“ und endigend mit den Worten: „da se le resnica tiskati hoče“ — und enthaltend die Ausführungen: „dasse tudi ni gospoda doktorju znano“ bis prav dobeslo zlagali und kar so pa tiče očitanja o hmeju“ bis nekaka nesramna laž, — an die Redaktion der genannten periodischen Druckschrift zum Behufe der Drucklegung und sohnigen Weiterverbreitung eingeschendet und auf solche Weise zur Drucklegung und Weiterverbreitung desselben mitgewirkt hat, — in dieser Druckschrift den Dr. Eduard Glanitschnigg, Advocaten in Cilli namentlich oder durch auf ihn passenden Kennzeichen durch Mitteilung von entstellten oder erdichteten Thatsachen einer bestimmten unehrenhaften Handlung beschuldigt zu haben, welche dieselben in der öffentlichen Meinung verächtlich zu machen oder herabzusetzen geeignet sind — und werde wegen des hiedurch begründeten Vergehens gegen die Sicherheit der Ehre im Sinne der §. 7, 488 und 463 St. G. in Gemäßheit der letzteren Gesetzesstelle unter Anwendung der §. § 266, 260b und 261 St. G. zu einer Geldstrafe von 140 fl. zu Gunsten des Armenfondes der Stadtgemeinde Marburg, und im Ueinsteinlichkeits-falle zu einer Arreststrafe von 28 Tagen, verschärft mit einem Fasttage wöchentlich und weiteres gemäß §. 389 St. P. O. zum Ersatz der Kosten des Strafverfahrens event. des Vollzuges verurtheilt.

Gleichzeitig werde in Gemäßheit, des § 35 P. O. von der für die periodische Druckschrift „Slovenski Gospodar“ erliegenden Caution der Betrag von 60 fl. zu Gunsten des Armenfondes der Stadtgemeinde Marburg als verfallen erklärt.

k. k. Kreisgericht Cilli, am 14. Juni 1886.

Žalostna prikazen.

Številke govoré. To se izpoznava čedalje bolj in na Dunaju biva sedaj posebna uradnija, da skuplja poročila iz raznih dežel in o raznih rečeh ter jih potem sopet razdeljuje v posebne skupine. Ime ji je osrednja statistična komisija.

Oboje delo je mudno, toda sila podučljivo,

to pa še o nekaterih strokah čisto posebno. Sedaj je izdala pregled tacih številka za leto 1884. Le-ta pregled kaže „ljudsko gibanje“ ter gre precej na tanko. Kdor si ga ogleda, izvé lahko veliko iz njega. Tu stoji število poročenih, rojenih, umrlih v poedinih deželah in potlej po celem cesarstvu v kup. Nas zanima izlasti pregled o mladem naraščaju, o porodih. Dve vrsti jih ima, v prvi stoji število otrok rojenih v zakonu, v drugi pa rojenih brez zakona.

In tu se človek le kar zavzame nad številkami, ki jih gleda. Število nezakonskih otrok je namreč sila veliko, če pojema, marveč še le vedno raste. V celém cesarstvu pride na 1000 otrok že blizu 148 nezakonskih in je torej že vsak 7. otrok nezakonsk. To razmerje preseže še sicer samo ena država v celi Evropi, namreč bavarska kraljevina ali ona je, če jo primerja človek naši državi, majhina in je tedaj v našem cesarstvu največje število nezakonskih otrok.

To je vredno, da se premisli resno in še tem bolj, ker nas uči vsakdanja izkušnja, kako da je križ s tacimi otroci. Da nič ne omenimo o grehah, koliko in kacic da se drži starišev teh otrok, vprašamo samo: kako stojéva z njih vzrejo in kakó potlej z njih življenjem? — Odgovor je na oboje vprašanj edin — da slabo.

Kar se tiče slabe vzreje, je taka pri njih čisto navadna. Krivi se vé, da je niso ubogi otroci in po gostem še tudi mati ne. Reva je in največkrat v službi, ki ji ne pusti storiti kaj za otroka in mora ga izročiti kaki družini. Le-ta je še revniša od nje in vzprejme le otroka, ker dobó za nj par goldinarjev in teh ne obrne za otroka, marveč za-se, za svoje potrebe. Naravna posledica tega pa je potlej to, da otrok hira ter umrje gladú in smradú. To se potrjuje tudi v številkah. Izmed 1000 nezakonskih otrok umrje jih že v prvem letu 746 in jih torej preživi svoje prvo leto samo pičla tretjina. Pri zakonskih jih umrje v prvem letu malo več, kakor polovica, človek pa bi po naravi sodil, da bi bilo narobe, saj so nezakonske matere po

navadi še mlade in čvrste v tem, ko so zakonske že večkrat slabe in izpite.

(Konec prih.)

V obrambo.

(Konec.)

Ako boš imel priliko, slavni bralec, oglej si podstrešne prostore na hramu vinorejske šole. Povsod boš imel priliko se prepričati dovolj, kako logično da je ondi gospodarstvo in „kako vtrjena da je znanost v onem zavodu in v njegovem ravnateljstvu.“

Kar je prejšnji ravnatelj Göthe z velikimi stroški nabavil, krasne steklene omare za pomologično zbirko, stojé sedaj zavržene in potrte po nemarnosti, a posamezni eksemplari sadja služijo za luksus nadzornikom, ako se jim ga zljubi, a učencem se vé, da se ne pokaže o tem ničesar. Dalje boš videl različne gospodarske stroje, orodja, pluge itd. te reči so se bile na kupile za drag denar, a sedaj jih je rja, ker jih ne morejo v praktičnem življenju rabiti. — Ako se letni dohodki vinorejske šole od stroškov odbijejo, ostane še vsako leto 14.559 fl. deficita in poravnati ga ima le zopet naš ubogi kmet.

Pri teh stroških, kateri zadevajo našega kmeta, bilo pa bi le pravično, ko bi se njegovim željam kaj ustreglo. Prašati si dovoljujem slavno ravnateljstvo, naj nam navede učence, koje je ta zavod izgojil. — koliko jih umno gospodari na svojih posestvih doma ter po nazorih slavnega zavoda, in koliko jih donáša barem tako nekšî hasek deželî? Nobeden! Vsak gre v službo h graščinam, na velika posestva itd., ako jo le dobi kje. Izgojil pa se je vsak na deželne stroške, a ne na stroške drugih različnih magnatov. Kaj ima toraj ubog davkoplačilec? Znabiti dobi drevje, cepiče itd. zastonj, ali vsaj za znižano ceno? Ne! Od vsega tega nič. Ubogi kmet dobi še prej slabšo robo, kakor kdo drug, na znižano ceno že pa itak ni misliti. O tem se je imelo že slavno občinstvo čast prepričati iz pritožeb, ki so gg. dež. poslancem in slov. listom pribajale.

Ker nismo o „viničarskem kurzu“ mi nič omenjali, ne bomo se ozirali na izjavo, da je v njem poučni jezik slovenski. Sodbo javno izreči prepučamo taistim, koji so si imeli čast „viničarski kurs“ izkuševati. Vendar toliko omenimo, da naj ravnateljstvo vinorejske šole raje molí o svojem slovenskem poučevanju, ter se naj ne smeši po nepotrebem. Kar se pa tiče prvega in drugega letnika, v katerima se pomaga „po mogočnosti povsod slovenskim mladenčém v lastnem jeziku,“ bodi to zadosti, da učitelj, ki uči takoimenovani „vorbereitungskurs“, ni niti sam slovenskega jezika dosti zmožen, in da torej veže, ko ga sila primora, v slovenščini take

otrobe skup, da bi človek lahko smeha počil. Ravno tako je z g. adjunktom, ki prednáša fiziko, kemijo in botaniko v drugem in gospodarstvo v tretjem letniku. S kakošnjim uspehom deluje toraj ta poduk na slovenske mladenče, ki so izstopili le iz slov. ljudskih šol, to je po takem jasno, kakor beli dan.

Vzemimo n. pr. kemijo; ta je že tako posebi težko razumljiva in ako se prednáša še slovenskim mladenčém v nemščini, katere so malo in slabo zmožni in vrh tega še prednášatelj niti besedice slovenski ne razumi, da bi jim vsaj težje reči pojasnil v slovenščini, je pač logičen dokaz, da je ves trud ničev! Toliko za sedaj, ako pa še želite, slavni „logikarji“, kaj več znati, oglasite se, mene bo zmiraj veselilo, z obilnim gradivom vam postreči!

Junior.

Gospodarske stvari.

Kako krmo varovati.

Vsak gospodar želi s krmo, kolikor mogoče, dolgo izhajati, vendar pa tudi tako krmiti živino, da bi od nje dobiček imel. Kdor ne zna umno krmiti, ima na tak način pri živinoreji vsako leto le zgubo, kjer bi lahko dobiček imel. Ova zguba ima razne uzroke, izmed katerih tukaj te-le navajamo.

Največa zguba je to, ako se sploh slaba živina redi. Pogosto seveda se slaba živina obilnejše krmi ravno iz tega namena, da bi se popravila. Ali kolikorkrat se mora gospodar prepričati, da se je živina le malo popravila, in da je krma le potrošena. Slaba živina ne obrača podane ji klaje v tak prid, kakor dobra. Slabo živinče doseže n. pr. še le v 3. letu toliko težo, kakor dobro že v 2. letu. Kdor slabo živino krmi, dela ravno tako, kakor ko bi krmo pod tržno ceno prodajal; tega pa vendar nihče ne bo rad storil. Skrbeti je torej za dobra plemena.

Drugi uzrok zgube je, ako se živina po zimi le pičlo krmi, samo toliko, da se preživi. Če ti živina spomladi ni tako rejena, kakor je bila oktobra, takrat si zimsko krmo toliko, kakor potratil. Kak dobiček imaš od nje! Misli si parni stroj, kakoršne imajo v tovarnah, ali kakoršne vidiš na železnicah. Če bi se pod kotlom parnega stroja le samo toliko kurilo, da bi se voda v kotlu zagreia, toliko pa ne, da bi hlapela in s svojim sopuhom parni stroj gonila, je gotovo vsa kurjava zastonj. Kadar voda že vreje, ni ji več veliko treba prikuriti, da preide v sopuh; in ravno to daje korist. Ako sopuha ni, so drva zapravljena in premog. Tako je tudi s klajo, ako se je samo toliko poklada, da se živinče preredi.

Tretji uzrok, da se mnogo klaje potрати,